

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.14>

TEKST ZAWODOWY W NAUKOWEJ KOMUNIKACJI JĘZYKOWEJ: ASPEKT SYNTAKTYCZNY

Iryna Voroniuk

*kandydat nauk filologicznych, docent Katedry Ukrainoznawstwa i Ogólnego Szkolenia Językowego
Uniwersytetu Narodowego "Politechnika Zaporoska" (Zaporoże, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0003-2900-7700

Irynavoronyuk@gmail.com

Adnotacja. Badanie doprecyzowało i pogłębiło wiedzę o naturze aktywnych i pasywnych konstrukcji czasowników, ujawniło te modele, które odpowiadają normom ukraińskiego języka literackiego i są organiczne z punktu widzenia jego stylu naukowego. Udowodniono, że w konstrukcjach syntaktycznych niezwykle wyraźnie przejawia się narodowy koloryt języka, dlatego należy zadbać o stwierdzenie w naukowym stylu języka ukraińskiego konkretnych, stworzonych na ludowej podstawie tradycji syntaktycznych. W artykule podkreślono potrzebę zintensyfikowania stosowania różnych typów aktywnych konstrukcji, co przyczyni się do dokładności i dynamiki wypowiedzi. Rozważane są tradycyjne i alternatywne poglądy na konstrukcje aktywne i pasywne. Zbadano konstrukcje trójczłonowe i dwuczłonowe i udowodniono, że ukraiński język naukowy jest bardziej nieodłączny od dwuczłonowych. Przeanalizowano relację podmiotowo-przedmiotową w nich, specyfikę funkcjonowania przypadku twórczego działacza. Na przykładzie zawodowych tekstów naukowych rozważono błędne konstrukcje i zaproponowano poprawne gramatycznie i logicznie, bardziej organiczne dla składni języka ukraińskiego, na co należy wziąć pod uwagę, w szczególności tłumacząc teksty z innych języków.

Słowa kluczowe: składnia języka naukowego, konstrukcja aktywna, konstrukcja pasywna, konstrukcja dwumianowa, konstrukcja trójmianowa, relacja podmiotowo-objektowa, narzędnik działacza.

PROFESSIONAL TEXT IN SCIENTIFIC LANGUAGE COMMUNICATION: SYNTACTIC ASPECT

Iryna Voroniuk

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Studies and
General Language Preparation,*

National University "Zaporizhzhia Polytechnic" (Zaporizhzhia, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-2900-7700

Irynavoronyuk@gmail.com

Abstract. The study clarifies and deepens the knowledge about the nature of active and passive verb constructions, identifies those models that meet the norms of the Ukrainian literary language and are organic in terms of its scientific style. It is proved that syntactic constructions express the national flavour of the language, so one should be taken to establish specific folk-based syntactic traditions in the scientific style of the Ukrainian language. The article emphasizes the need to intensify the use of various active type constructions in order to contribute to the accuracy and dynamism of the utterances. Traditional and alternative views on active and passive constructions are considered. Three-membered and two-membered constructions are studied, proving that two-membered constructions are more typical for the Ukrainian scientific language. The subject-object relations in them and the specifics in the functioning of the instrumental case of the agent are analysed. On the example of professional scientific texts, erroneous constructions are considered, and correct ones are grammatically and logically more organic to the syntax of the Ukrainian language. When translating texts from other languages they should be taken into account in particular.

Key words: syntax of scientific language, active construction, passive construction, two-part construction, three-part construction, subject-object relation, the instrumental case of the agent.

ФАХОВИЙ ТЕКСТ У НАУКОВІЙ МОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ: СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ

Ірина Воронюк

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства та загальної мовної підготовки
Національного університету «Запорізька політехніка» (Запоріжжя, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-2900-7700

Irynavoronyuk@gmail.com

Анотація. У дослідженні уточнено і поглиблено знання щодо природи активних і пасивних дієслівних конструкцій, виявлено ті моделі, що відповідають нормам української літературної мови і є органічними з точки зору

її наукового стилю. Доведено, що у синтаксичних конструкціях надзвичайно виразно виявляється національний колорит мови, тому слід дбати про утвердження в науковому стилі української мови питомих, витворених на народній основі синтаксичних традицій. У статті підкреслено необхідність активізації вживання різних типів активних конструкцій, що сприятиме точності і динамічності висловлювання. Розглянуто традиційні та альтернативні погляди на активні й пасивні конструкції. Вивчено тричленні та двочленні конструкції і доведено, що українській науковій мові більш притаманні двочленні. Проаналізовано суб'єктно-об'єктно відношення в них, специфіку функціонування орудного відмінка діяча. На прикладі фахових наукових текстів розглянуто помилкові конструкції та запропоновано граматично і логічно правильні, більш органічні для синтаксису української мови, на що треба зважати, зокрема перекладаючи тексти з інших мов.

Ключові слова: синтаксис наукової мови, активна конструкція, пасивна конструкція, двочленна конструкція, тричленна конструкція, суб'єктно-об'єктно відношення, орудний відмінок діяча.

Одним із важливих завдань курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», який викладають у закладах вищої освіти студентам нефілологічних спеціальностей, є навчити студентів грамотно будувати речення і формулювати висловлювання у науковому стилі української мови. У центрі будь-якого висловлювання перебуває дієслово, тому і труднощі виникають найчастіше у вживанні дієслівних форм. Важливою проблемою синтаксису української наукової мови є співвідношення активних і пасивних дієслівних конструкцій. Активні та пасивні дієслівні конструкції вивчали теоретики і практики Н. Бабич, І. Вихованець, М. Гінзбург, К. Городенська, С. Караванський, О. Кочерга, З. Куньч, О. Курило, Н. Непийвода, М. Плющ, О. Сербенська, О. Синявський, Ю. Шевельов та інші. У своїх працях учені розглядали статус цих конструкцій, термінологічні нюанси, їхню структуру, семантичні відтінки, стильову диференціацію, доречність вживання, вивчали їхні особливості на тлі інших мов тощо.

Метою цього дослідження є уточнення і поглиблення знань щодо природи активних і пасивних дієслівних конструкцій, виявлення тих моделей, що відповідають нормам української літературної мови і є органічними з точки зору її наукового стилю.

Функціонування конструкцій активних і пасивних ґрунтується на протиставленні ситуацій, у яких розкривається співвідношення реального діяча з граматичним підметом. Серед активних і пасивних конструкцій науковці традиційно виокремлюють двочленні та тричленні. **Тричленна активна конструкція** – це спосіб побудови речення, за якого суб'єкт виконує синтаксичну функцію підмета, присудком є перехідне дієслово, а його значення реалізує прями́й додаток, що є назвою об'єкта. Наприклад: *Учені досліджують / дослідили проблему*. Тож в активних конструкціях спостерігаємо збіг семантичного *суб'єкта* із граматичним *підметом*, тому вони властиві і «живому мовленню, де суб'єкт разом із його дією становлять центр повідомлення» [Непийвода, 1997: 259], і писемному фаховому з притаманною йому конкретизацією суб'єкта.

Тричленною пасивною конструкцією класична грамати́ка називає такий спосіб побудови речення, коли суб'єкт виконує синтаксичну функцію непрямого додатка і виражений формою орудного відмінка, а об'єкт – функцію підмета у формі називного відмінка: *проблема досліджується вченими; проблема досліджувана / досліджена вченими. Як зауважив М.Гінзбург, формально від активних конструкцій можна утворити два різновиди пасивних конструкцій: з дієсловами пасивного стану на -ся чи з пасивними дієприкметниками [Гінзбург, 2014].

Яскравим прикладом порушення стилістичної норми, а також логічних і граматичних характеристик речення є трикомпонентна пасивна конструкція «іменник у формі називного відмінка на позначення об'єкта дії + дієслово недоконаного виду пасивного стану на -ся + іменник у формі орудного відмінка на позначення суб'єкта дії». Такі конструкції є чужомовними, вони не відображають специфіки української наукової мови і не репрезентують її національної самобутності. У науковому збірнику читаємо: *«Категорія «правова система» досліджується вченими різних наукових шкіл» [Сучасні проблеми...2012: 6]. Або у методичному посібнику: *«Словесна наочність – живі образи й картини, які створюються ораторами за допомогою мовних засобів» [Навчально-методичний посібник... 2012: 33].

Щодо питання доцільності таких пасивних конструкцій мовознавці висловлюють різні думки: пропонують лишити їх; вважають периферією синтаксичної системи української мови; заперечують унормованість їх використання, оскільки типовою ознакою синтаксису української мови є активний характер синтаксичних конструкцій. Останню думку підтверджено тим, що називний відмінок виражає значення суб'єкта (виконавця) дії, натомість для орудного ця функція вторинна, використання орудного суб'єкта нівелює його активність. Лінгвіст І. Вихованець підкреслив, що в сучасній українській мові практично відсутні пасивні дієслівні форми з постфіксом -ся на позначення теперішнього та інших значень часу, замість них використовують дієслівні форми активного стану [Вихованець, 2012: 9], [Вихованець, 1992], [Вихованець, 2004]. Разом із мовознавицею К. Городенською він зауважив, що ті пасивні конструкції, до складу яких входять дієслова недоконаного виду з постфіксом -ся, слід вилучити з пасивних конструкцій [Вихованець, Городенська, 2004: 243], [Городенська, 2001]. Учені переконані, що постфікс -ся виражає різноманітні словотвірні значення зворотних дієслів, що утворені від перехідних дієслів. Тому опозицію актив / пасив формують тільки перехідні дієслова.

Незграбні пасивні конструкції можна замінити активними з дієсловом у 3 особі теперішнього часу із підметом – активним суб'єктом і додатком – об'єктом активної дії або односкладним реченням. Тому правильно сформулювати речення з наведених наукових праць потрібно так: «Учені різних наукових шкіл досліджують категорію «правова система»» / «Категорію «правова система» досліджують у різних наукових

школах»; «Словесна наочність – це живі образи й картини, які створюють оратори за допомогою мовних засобів». Речення типу *«Джерела опрацьовуються вченими», *«Закон підписується президентом» побудовано за зразком речень з орудним відмінком зряддя / способу дії, тому є неприпустимими в такому контексті (адже джерела якісно опрацьовує вчений, а закон підписує президент ручкою).

На думку І. Вихованця, в українських текстах пасивним корелятом виступає предикативно вжитий пасивний дієприкметник доконаного або недоконаного виду, який кваліфікують як аналітичне синтаксичне дієслово зі значенням результативного стану, що є наслідком виконаної дії [Вихованець, 2004: 243]. Порівняймо: *Учені досліджують категорію* → *Категорія досліджена вченими*.

У сучасному науковому дискурсі повністю відмовитися від зворотних дієслів із постфіксом *-ся* неможливо, адже подекуди їх вживання є виправданим. Скажімо, вмотивованим це буде тоді, коли дія сприймається безвідносно до діяча і є неперехідною. Якщо ж дія співвідносна з діячем, чітко визначеним чи неозначеним, доречно буде використати саме активну конструкцію. Наприклад: «Атрибут у словосполученнях-термінах семантично *сприймається* як той, що вказує на процесуальні/непроцесуальні ознаки іменника» [University Library... 2019]; «Подвійна природа терміна спричиняє існування таких наукових поглядів на термінологію: остання *вважається* або специфічним шаром літературної лексики, або *выводиться* за межі літературної мови так само, як і діалекти, просторіччя, де діють особливі мовні норми» [Термінологічний вісник, 2011: 55]. У цих реченнях дія не пов'язана з конкретним її виконавцем, стан пасивності нівелюється, визначення діяча дії не потрібне, конструкція стала двокомпонентною.

У центрі пасивних конструкцій є стан об'єкта. А українська літературна мова тісно пов'язана з народною, провідна позиція якої належить дійовій особі. Тому тричленні пасивні конструкції їй невластиві. Загалом у фаховій мові більш поширені **двочленні конструкції**: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, з пасивними дієприкметниками і з формами на *-но, -то*. Якщо означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові конструкції традиційно зараховують до активних, а з пасивними дієприкметниками – до пасивних, то щодо конструкцій із формами на *-но, -то* з точку зору активності / пасивності точається дискусія.

Наприклад, мовознавець М. Гінзбург, посилаючись на праці О. Потебні, доводить, що конструкції з формами на *-но, -то* активні, бо не мають суттєвої ознаки пасивного стану: об'єкт активного стану і в них залишається об'єктом і не стає підметом, що обов'язково відбувається, коли пасивний дієприкметник уживають у його власному значенні [Гінзбург, 2014: 203]. Тож якщо мовцеві потрібно зробити акцент на суб'єкті та виконуваному ним процесі, він уживає тричленні активні конструкції, а коли на процесі (дії / події) та його результаті або на об'єкті та його ознаці (стані), слід усунути суб'єкт із речення взагалі. Таке усунення суб'єкта не становитиме семантичних чи граматичних проблем, оскільки він зрозумілий за контекстом або взагалі не потрібний, бо не є відомим. Без називання суб'єкта речення набуде відтінку узагальненості. А от ознакою наукових фахових текстів є саме така безсуб'єктність. Тож сучасній українській літературній мові більш властиві двочленні активні та пасивні конструкції. Лише два члени – предикат і об'єкт – забезпечують зрозумілість вислову. Двочленні активні конструкції реалізуються здебільшого в неозначено-особових реченнях. А у двочленних пасивних конструкціях (у традиційному розумінні) взагалі не йдеться про орудний відмінок діяча, невластивий українській мові. Він перебуває формально на периферії. Як зауважив Р. Вихованець щодо периферійності орудного суб'єкта, перехід активної конструкції в пасивну спрямований не так на створення суб'єктної позиції орудного відмінка, як на перетворення предиката дії на предикат стану, а суб'єкта дії на суб'єкт стану [Вихованець, 1987: 65]. Тож орудний відмінок діяча є факультативним у пасивних конструкціях.

Безособові форми на *-но, -то* – це такі дієслівні форми, у яких особа є не діячем, а реципієнтом, тобто сприймачем, дії, вони передають стан, настрої суб'єкта, у них дія відбувається самостійно, незалежно від особи. У наукових статтях читаємо: «Особливу увагу у статті було зосереджено на застосуванні у корекційній роботі психо-корекційних технологій» [Актуальні питання... 2016: 62], «Розкрито проблему сучасного етапу розвитку гімнастики спортивної (чоловіки)» [Теорія і методика... 2022: 3]. Саме такі конструкції притаманні науковому стилеві української мови. Однак подекуди трапляються випадки помилкового вживання інших конструкцій у випадках, де стилістично і граматично вмотивованими мали б форми на *-но, -то*: *«Зазначається, що для того, щоб населення жило більш усвідомленим способом життя та активно проводило дозвілля, мотивації та надання медичних послуг буде недостатньо» [Теорія і методика... 2022: 29]. Правильно побудувати процитоване речення потрібно так: «Зазначено, що для того, щоб населення жило більш усвідомленим способом життя та активно проводило дозвілля, мотивації та надання медичних послуг буде недостатньо», оскільки слід підкреслити саме результативність дії, а зворотнє дієслово на *-ся* взагалі вказує на неможливість об'єкта під час дії. Також грубим порушенням є використання у конструкціях на *-но, -то* орудного відмінка зі значенням суб'єкта дії: *«Перші розробки модельних характеристик висококваліфікованих спортсменів зроблено вітчизняними ученими» [Теорія і методика... 2022: 59], *«Нами було відібрано дев'ять спеціальних кидкових та шість вправ силового характеру, які найчастіше застосовуються у тренувальному процесі» [Теорія і методика... 2022: 17], *«Попередньо нами було обґрунтовано, розроблено та впроваджено оздоровчо-рекреаційну технологію організації сімейного дозвілля» [Теорія і методика... 2022: 21]. Такі речення правильно сформулювати так: «Перші розробки модельних характеристик висококваліфікованих спортсменів виконали вітчизняні вчені» (логічний підмет є граматичним), «Відібрано дев'ять спеціальних кидкових та шість вправ силового характеру, які найчастіше застосовують

у тренувальному процесі», «Попередньо обґрунтовано, розроблено та впроваджено оздоровчо-рекреаційну технологію організації сімейного дозвілля», бо в безособових реченнях суб'єкт не може існувати за визначенням, а от наявність знахідного відмінка при формах на *-но, -то*, як зауважив О. Потебня, є цілком природним для українського синтаксису. До того ж, названі помилкові конструкції позбавлені змісту, адже, наприклад, дані можна підтвердити фактами, а не людьми.

У вживанні двочленної конструкції з пасивним дієприкметником також є свої особливості. Якщо односкладні безособові речення на *-но, -то*, за всієї результативності свого значення, більше передають результат процесу, то відповідні двоскладні речення з підметом і дієприкметником у ролі складеного іменного присудка більше відображають стан, зумовлений цим процесом. Саме тому в реченнях, де фіксують сталу закономірність, безособові конструкції на *-но, -то* принципово не можливі [Курс... 1951: 56]. А от конструкції з пасивними дієприкметниками, на думку М. Сулими, використовуємо тоді, коли треба підкреслити не саму дію, а її наслідок, її ознаку [Сулима, 1928]. Тож якщо у тексті потрібно безсуб'єкто акцентувати на тому, що відбувалось (відбувається, відбуватиметься) або відбулося (відбудеться), мовознавці рекомендують уживати двочленні активні конструкції – неозначено-особові або з формами на *-но, -то* (*проблеми досліджують, питання вивчено*). Подібні конструкції є активними, оскільки передають спрямований на об'єкт процес. Якщо ж слід підкреслити набуту чи набувану об'єктом ознаку, слід уживати конструкцію з дієприкметником доконаного/недоконаного виду в ролі складеного присудка (*проблеми досліджувані, питання вивчені*). Ці конструкції традиційно називають пасивними, оскільки фіксують певний стан об'єкта, результативний стан [Городенська, 2001: 243] як наслідок дії, що властиво тільки дієприкметниковим конструкціям. А от конструкції на *-но, -то* взагалі не передають значення стану, що доведено у праці І. Вихованця [Вихованець, 1992], у якій науковець визначив предикати стану.

М. Гінзбург у своїх подальших наукових працях поглибив вивчення цієї проблематики, уточнив поняттєвий і термінологічний апарат і запропонував, ґрунтуючись на низці досліджень, називати українські двочленні конструкції з пасивними дієприкметниками доконаного виду не пасивними, а *результатовими*. На його думку, активні й пасивні конструкції відтворюють одну дію або подію, лише під різними кутами зору. Двочленні конструкції з пасивними дієприкметниками у присудковому значенні можуть передавати лише результативний стан, тому вони є не пасивними, а *результатовими*. А от для передавання результативної події українська мова має дієслівні форми на *-но, -то*. М. Гінзбург висловив припущення, що в українській мові взагалі немає пасивних конструкцій. За його твердженням, існують активні конструкції, до яких він зарахував конструкції дієслівними формами на *-но, -то*, та результативні – з пасивними дієприкметниками доконаного виду. Обидва різновиди відповідають двом різним позамовним ситуаціям, тому станового протиставлення між ними бути не може. Такі конструкції можна перетворювати одну в одну, але називати їх «трансформацією актив ↔ пасив» ні. Підтримуючи думки українського мовознавства 20–30-х років XIX ст., а саме О. Курило, С. Смеречинського, П. Горецького, науковець аргументує, що конструкції із пасивними *ся-дієсловами* нормам української мови не відповідають [Гінзбург, 2017].

Дотримуючись традиційної класифікації, описаної на початку розвідки, стверджуємо, що двочленні пасивні конструкції можна співвіднести із активними конструкціями, де присудок виражено особовою формою перехідного дієслова чи формою на *-но, -то* (*питання дослідили і питання досліджено*). Обидві активні конструкції можна вважати лише семантично близькими, адже під час перетворення змінюється лише форма присудка, а от прямий додаток (назва об'єкта) лишається незмінним, тож конструкція залишається активною.

Конструкції з формами на *-но, -то* доконаного виду фіксують саме той момент, коли дія завершена і об'єкт набуває певного стану. А от перебування у певному стані передають, як було викладено вище, конструкції з пасивними дієприкметниками (*питання досліджуване*, тобто перебуває у стані дослідження, *питання досліджене*, тобто перебуває у завершеному стані), у яких цей стан пов'язаний з імпліцитним носієм (*питання досліджуване / досліджене вченим*). Форми на *-но, -то* доконаного виду (*питання досліджено*, тобто його дослідили) є межею цих двох станів – подія, що відбулася у момент завершення, і вона не пов'язана з певним діячем. Ще у замітці 1928 року О. Синявський писав, що безпідметові речення на *-но, -то* типу *«крамницю зачинено» калічать українську мову, адже крамниця просто на певний час «зачинена» [Синявський, 1931]. Або ж трансформація речення *Тема дисертації затверджена координаційною радою* на **Тему дисертації затверджено* також є неможливо, оскільки змінює зміст і не передає доречного в цій ситуації стану чи набутої ознаки. Доцільним вилучення суб'єкта дії і заміна на речення з формами на *-но, -то* чи на активне двоскладне речення буде у разі лексичного і граматичного плеоназму. Таку надмірність бачимо в реченнях типу **Автором запропоновано результати суцільного лексикографічного обстеження іноземних слів* [Нова філологія, 2021: 208], коли варто *Автор запропонував результати лексикографічного вивчення іноземних слів*. І навпаки. Калічать синтаксис української мови речення на кшталт **Дисертація виконана в університеті...*, **Метафора повинна бути вжита у нестандартному для основної семантики слова значенні*, тому що дія, виражена в них, співвідноситься з діячем, і вона є на першому плані. Результат процесу (а саме він тут наявний, не атрибутивний) нам показують безособові конструкції: *Дисертацію виконано, Метафору має бути вжито*.

Отже, у синтаксичних конструкціях надзвичайно виразно виявляється національний колорит мови. Саме тому ми маємо дбати про утвердження в науковому стилі української мови питомих, витворених на народній основі синтаксичних традицій. Проаналізовані наукові тексти дають підставити стверджувати про

необхідність активізації вживання різних типів активних конструкцій, що сприятиме точності і динамічності висловлювання. Розглянуто традиційні та альтернативні погляди на активні й пасивні конструкції, зокрема належність двокомпонентних із формами на *-но*, *-то* до активних і з пасивним дієприкметником – до результативних.

Вивчено тричленні та двочленні конструкції і доведено, що українській науковій мові більш притаманні двочленні. Проаналізовано суб'єктно-об'єктно відношення в них, специфіку функціонування орудного відмінка діяча і можливі помилки у творенні таких речень. Доведено, що вживання *ся*- дієслів має свої особливості. У трикомпонентних активних конструкціях у поєднанні з орудним відмінком суб'єкта воно порушує норми синтаксису української мови, а от прийнятним постфікс *-ся* є у неперехідних зворотних дієсловах, що утворюють двокомпонентну конструкцію.

Було здійснено спробу проаналізувати особливості вживання конструкцій із пасивним дієприкметником та з безособовими дієслівними формами на *-но*, *-то*, на прикладі фахових наукових текстів розглянуто помилкові конструкції та запропоновано граматично і логічно правильні, що є більш органічними для синтаксису української мови. Підкреслено, що у конструкціях із формами на *-но*, *-то* орудний відмінок суб'єкта дії є неможливим, а із пасивним дієприкметником – він є факультативним. Доведено, що форми на *-но*, *-то* варто активніше залучати до наукового стилю української мови, оскільки вони допомагають якнайточніше і якнайстиліше висловити думку науковця. Підтверджено, що українська мова має дві різні конструкції: одну для дії / події, пов'язаної з переходом у певний стан, а другу для власне стану (набутої незмінної ознаки). У значенні події треба вживати активні конструкції з формами на *-но*, *-то*, а в значенні стану – конструкції з пасивними дієприкметниками на *-ний*, *-тий*. і на це треба зважати, зокрема перекладаючи тексти з інших мов.

Список використаних джерел:

1. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць. – Вип. 7: у 2 т. Т. 1. / за ред. В. Синьова, О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. 452 с.
2. Вихованець І. Дієслівно-іменниковий граматичний тип української мови. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 3–10.
3. Вихованець І. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І. Вихованець ; АН України, Ін-т української мови; відп. ред. К. Городенська. Київ: Наукова думка, 1992. 224 с.
4. Вихованець І. Система відмінків української мови. Київ: Наукова думка, 1987. 231 с.
5. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови: академ. граматики укр. мови / І. Вихованець, К. Городенська; за ред. І. Вихованця. Київ: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
6. Гінзбург М. Про активні, пасивні та результативні конструкції в українських фахових текстах на тлі інших мов. *Термінологія*. 2017. № 869. С. 3–22.
7. Гінзбург М. Про активні та пасивні конструкції в українських фахових текстах. *Термінологія*. 2014. № 791. С. 3–14.
8. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук. пр. / відп. ред. Л. Симоненко. Київ: КНЕУ, 2001. – Вип. IV. – С. 11–14.
9. Курс сучасної української літературної мови: у 2 т. / за ред. Л. Булаховського. Київ: Рад. школа, 1951. Т. 2. Синтаксис. 408 с.
10. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» / Уклад.: М. Требін та ін. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 42 с.
11. Непійвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. 304 с.
12. Нова філологія. № 84 (2021). 274 с. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-84>
13. Синявський О. На синтаксичні теми (З приводу орудного дієвої особи при переємних дієприкметниках). *Культура українського слова* / за ред. О. Синявського. НДІ Т. Шевченка, Коміс. вивч. шевченк. мови. – Харків, Київ: Література і мистецтво, 1931. № 1. С. 85–91. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001534> (дата звернення: 1.05.2023)
14. Сулима М. Українська фраза: коротенькі начерки: посібник та підручник для профшкіл і педвузів, держкурсів українознавства і роб. бібліотек учителя установ Соцвиху. Харків: Рух, 1928. 97 с. URL: <http://r2u.org.ua/pode/186> (дата звернення: 1.05.2023)
15. Сучасні проблеми правової системи України: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції / Редкол. Ю. Шемшученко та ін. Київ: Видавництво Ліра-К, 2012. 514 с.
16. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2022. № 4. 96 с. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4>
17. Термінологічний вісник. 2011, № 1. 204 с.
18. University Library at a New Stage of Social Communications Development: тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., 3–4 жовт. 2019 р., м. Дніпро / М-во освіти і науки України, Наук.-техн. б-ка Дніпров. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна [та ін.]. – Дніпро, 2019. URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/abd70338-5a1a-4852-8009-7faa3b540b7e/content> (дата звернення: 1.05.2023)

References:

1. Nepiyivoda, N. (1997). *Mova ukrainiskoi naukovu-tekhnichnoi literatury (funktsionalno-stylistychnyi aspekt)* [The language of Ukrainian Scientific and Technical Literature (Functional and Stylistic Aspect)]. Kyiv: TOV «Mizhnarodna finansova ahentsiia». P. 304. [in Ukraine].
2. Hinzburh, M. (2014). *Pro aktyvni ta pasyvni konstruktсии v ukrainyskykh fakhovykh tekstakh* [On Active and Passive Constructions in Ukrainian Professional Texts]. *Terminolohiia*, №791, pp. 3–14. [in Ukraine].

3. Suchasni problemy pravovoi systemy Ukrainy (2012) [Current Problems of the Ukrainian Legal System]: zbirnyk materialiv IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. / Redkol. Yu.Shemshuchenko ta in. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. P. 514. [in Ukraine].
4. Navchalno-metodychni posibnyk dlia samostiinoi roboty ta seminarskykh zaniat z navchalnoi dystsypliny "Oratorske mystetstvo" (2012) [Study Guide for Independent Work and Seminars in the Discipline "Public Speaking"]/ Uklad.: M. Trebin ta in. Kharkiv: Nats. un-t "Iuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho". P. 42. [in Ukraine].
5. Vykhoanets, I. Diieslivno-imennykovyi hramatychnyi typ ukrainskoi movy (2012) [Verb-Noun Grammatical Type of the Ukrainian Language]. *Ukrainska mova*, № 2, pp. 3–10. [in Ukraine].
6. Vykhoanets, I. Narysy z funktsionalnogo syntaksysu ukrainskoi movy (1992) [Essays on the Functional Syntax of the Ukrainian Language] / I. Vykhoanets ; AN Ukrainy, In-t ukrainskoi movy ; vidp. red. K. Horodenska. Kyiv: Naukova dumka. P. 224. [in Ukraine].
7. Vykhoanets, I., Horodenska, K. Teoretychna morfologhiia ukrainskoi movy: akademichna hramatyka ukrainskoi movy (2004) [Theoretical Morphology of the Ukrainian Language: Academic Grammar of the Ukrainian Language] / I. Vykhoanets, K. Horodenska; za red. I. Vykhoantsia. Kyiv: Univ. vyd-vo «Pulsary». P. 400 [in Ukraine].
8. Horodenska, K. Syntaktychna spetsyfika ukrainskoi naukovoï movy (2001) [Syntactic Specificity of the Ukrainian Scientific Language] *Ukrainska terminologhiia i suchasnist: zb. nauk. pr. / vidp. red. L. Symonenko*. Kyiv: KNEU, vyp. IV, pp. 11–14. [in Ukraine].
9. Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky) (2006) [Topical Issues of Correctional Education (Pedagogical Sciences)]: zb. nauk. prats, vyp. 7: u 2 t. T.1. / za red. V. Synova, O. Havrylova. Kamianets-Podilskyi: PP Medobory-2006, P. 452. [in Ukraine].
10. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu* (2022) [Theory and Methods of Physical Education and Sports]. № 4. P. 96. [in Ukraine].
11. Kurs suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy (1951) [A Course in the Modern Ukrainian Literary Language]: u 2 t. / za red. L. Bulakhovskoho. Kyiv: Rad. shkola. T. 2. Syntaksys. P. 408. [in Ukraine].
12. Sulyma, M. Ukrainska fraza: korotenko nacherky: posibnyk ta pidruchnyk dlia profshkil i pedvuziv, derzhkursiv ukrainoznavstva i rob. bibliotek uchytelia ustanov Sotsvykhu (1928) [The Ukrainian Phrase: Short Sketches: a Manual and Textbook for Vocational Schools and Pedagogical Universities, State Courses of Ukrainian Studies and Working Libraries of Teachers of Socialist Institutions]. Kharkiv: Rukh. P. 97. URL: <http://r2u.org.ua/node/186> [in Ukraine].
13. Syniavskiy, O. Na syntaktychni temy (Z pryvodu orudnogo diievoi osoby pry pereiemnykh dieprykmetykakh) (1931) [On Syntactic Topics (On the Subject of the Instrumental Participle with Transitive Participles)]. *Kultura ukrainskoho slova / za red. O. Syniavskoho*. NDI T. Shevchenka, Komis. vyvch. shevchenk. movy. – Kharkiv, Kyiv: Literatura i mystetstvo, № 1, pp. 85–91. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001534> [in Ukraine].
14. Hinzburh, M. Pro aktyvni, pasyvni ta rezultatovi konstruktivni v ukrainskykh fakhovykh tekstakh na tli inshykh mov (2017) [About Active, Passive and Resultative Constructions in Ukrainian Professional Texts in Comparison with Other Languages]. *Terminologhiia*, № 869, pp. 3–22. [in Ukraine].
15. University Library at a New Stage of Social Communications Development (2019): tezy dop. IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 3–4 zhovt. 2019 r., m. Dnipro / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nauk.-tekhn. b-ka Dniprov. nats. un-tu zalozn. transp. im. akad. V. Lazariana [ta in.]. URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/abd70338-5a1a-4852-8009-7faa3b540b7e/content> [in Ukraine].
16. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu* [Theory and Methods of Physical Education and Sports]. 2022. №4. P. 96. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4>
17. Terminologhichni visnyk (2011) [Terminological Bulletin]. № 1. P. 204. [in Ukraine].
18. Nova filologhiia (2021) [New Philology]. № 84. P. 274. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-84> [in Ukraine].